



สำหรับเผยแพร่ทันที

แถลงการณ์

การปล่อยตัวชั่วคราว นายสมยศ พุกษาเกษมสุข
และจำเลยในคดีอาญาอื่น ที่ไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

ข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ:

พนม บุตะเขี้ยว เครือข่ายนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน โทร +66-085-468-1555

สงกรานต์ ป้องบุญจันทร์ โครงการนิติธรรมสิ่งแวดล้อม โทร +66-084-016-6152

สืบเนื่องจากกรณีที่ นายสมยศ พุกษาเกษมสุข นักกิจกรรมด้านแรงงาน แกนนำกลุ่ม 24 มิถุนา ประชาธิปไตย และบรรณาธิการบริหาร นิตยสาร วอยซ์ ออฟ ทักษิณ ได้ถูกจับกุมดำเนินคดีข้อหาละเมิดกฎหมายอาญามาตรา 112 ตั้งแต่วันที่ 30 เมษายน 2554 และไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวนับตั้งแต่ถูกจับกุมต่อเนื่องจนมาถึงปัจจุบัน เป็นเวลากว่า 10 เดือน ล่าสุดนายปณิธาน พุกษาเกษมสุข บุตรชายของ นายสมยศ พุกษาเกษมสุข ได้ออกมาขอตัวประท้วงคำสั่งของศาลอาญาที่ไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว แก่ นายสมยศ ทั้งที่มีการยื่นคำร้องไปแล้วถึง 7 ครั้ง ด้วยการเสนอหลักทรัพย์ประกันที่สูงพอสมควร เพื่อเรียกร้องสิทธิในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวให้แก่บิดา ปรากฏเป็นข่าวตามสื่ออย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

องค์กรสิทธิมนุษยชนที่มีรายชื่อแนบท้ายแถลงการณ์ฉบับนี้ เห็นว่า ประเด็นเรื่องสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว เป็นประเด็นสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และเป็นประเด็นที่ถูกตั้งคำถามจากสังคมถึงความถูกต้องเหมาะสมมาโดยตลอด จึงขอแสดงความเห็นและข้อเสนอในประเด็นดังกล่าว ดังต่อไปนี้

1. สิทธิในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่เป็นสากล ซึ่งมนุษย์ทุกคนควรได้รับอย่างเท่าเทียม

สิทธิในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 40 (7) หรือแม้แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 107 เองก็ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “เมื่อได้รับคำร้องให้ปล่อยตัวชั่วคราว ให้เจ้าพนักงานหรือศาลรีบสั่งอย่างรวดเร็ว และผู้ต้องหาหรือจำเลยทุกคนพึงได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว โดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 108 มาตรา 108/1 มาตรา 109 มาตรา 110 มาตรา 111 มาตรา 112 มาตรา 113 และมาตรา 113/1” ซึ่งสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) ที่ประเทศไทยได้ลงนามเข้าร่วมเป็นภาคีด้วย ได้ระบุไว้โดยชัดแจ้งในข้อ 9 ข้อย่อย 3 ว่า มิให้ถือเป็นหลักว่าผู้ถูกจับจะต้องถูกควบคุมตัวไว้ในระหว่างการพิจารณาคดี ดังนั้น สิทธิในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวจึงเป็นหลักกฎหมายที่สำคัญ ซึ่งทั้งกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในของไทยได้บัญญัติรับรองไว้อย่างชัดแจ้ง และผูกพันให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องเคารพและยึดถือปฏิบัติอย่างเท่าเทียม

2. การตีความข้อยกเว้นของกฎหมายกรณีไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ต้องเป็นกรณีที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง โดยต้องมีพยานหลักฐานที่เป็นภาวะวิสัยและน่าเชื่อถือรองรับทุกกรณี

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108/1 ได้บัญญัติข้อยกเว้นที่ให้เจ้าพนักงานหรือศาลมีอำนาจไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวได้หากมีเหตุอันควรเชื่อบางประการ ได้แก่

- (1) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี
- (2) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน
- (3) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น
- (4) ผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันไม่น่าเชื่อถือ
- (5) การปล่อยตัวชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนของเจ้าพนักงานหรือการดำเนินคดีในศาล

ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยตัวชั่วคราวพึงตระหนักเสมอว่า การไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวเป็นเพียงข้อยกเว้นเท่านั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องตีความอย่างเคร่งครัด โดยในกรณีที่จะมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวจำเป็นต้องมีพยานหลักฐานที่เป็นภาวะวิสัยและน่าเชื่อถือประกอบในทุกกรณี หากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่สามารถหาพยานหลักฐานที่เป็นภาวะวิสัยและน่าเชื่อถือมาสนับสนุนการคัดค้านการให้ปล่อยตัวชั่วคราวได้ ศาลก็ต้องอนุญาตให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับสิทธิในการปล่อยตัวชั่วคราวเสมอ

3. ศาลมีหน้าที่ตีความกฎหมายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ และเป็นไปตามหลักสากล เพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยทำให้สิทธิในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวเป็นจริงในทางปฏิบัติในทุกกรณี

กฎหมายลายลักษณ์อักษรที่บัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยย่อมไร้ความหมายหากองค์กรที่มีหน้าที่บังคับใช้และตีความกฎหมายไม่ตีความให้สอดคล้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย เนื่องจากกฎหมายจะนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริงก็แต่โดยการตีความของผู้ปฏิบัติ

ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 27 ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า “สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยายหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง” ด้วยเหตุนี้เจ้าพนักงานตำรวจและศาลจึงไม่อาจตีความกฎหมายโดยไม่คำนึงถึงเจตนารมณ์ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาได้ แต่ต้องตีความกฎหมายโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญมาตรา 40 (7) บัญญัติรับรองไว้เป็นหลักสำคัญ เพื่อให้สิทธิในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวเป็นจริงในทางปฏิบัติ

4. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 39 วรรค 2 ประกอบ วรรค 3 ได้บัญญัติไว้เป็นหลักการว่าในคดีอาญาต้องสันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ดังนั้นก่อนศาลมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าบุคคลใดกระทำความผิด การปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดแล้วย่อมไม่อาจกระทำได้ การที่นายสมยศ พุกษาเกษมสุขและผู้ต้องหาหรือจำเลยคนอื่นๆ ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีอาญา ต้องถูกคุมขังเพราะเหตุไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว อยู่ในเรือนจำร่วมกับผู้ต้องขังที่ศาลได้พิพากษาจนถึงที่สุดแล้วนั้น จึงขัดต่อหลักการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรานี้ด้วย

จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมา เราขอเรียกร้องให้เจ้าพนักงานตำรวจและศาลตีความและปรับใช้กฎหมายเรื่องปล่อยตัวชั่วคราว โดยให้ความสำคัญและเคารพต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในฐานะที่เป็นมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ในขณะที่สังคมกำลังให้ความสนใจในคดีของ นายสมยศ พุกษาเกษมสุข ศาลก็มีหน้าที่ในการที่จะแสดงให้เห็นว่า ตนได้ใช้และตีความกฎหมายโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของจำเลยตามที่กฎหมายกำหนดอย่างครบถ้วนแล้ว โดยพิจารณาให้ นายสมยศ พุกษาเกษมสุข ได้รับสิทธิในการปล่อยตัวชั่วคราวตามกฎหมาย เพื่อเป็นบรรทัดฐานที่ดีในการพิจารณาปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอื่นๆ ต่อไป

แถลง ณ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2555

เครือข่ายนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน (HRLA)

มูลนิธิสถานวัฒนธรรม(CrCF)

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน(สสส.)

โครงการนิติธรรมสิ่งแวดล้อม(EnLAW)

มูลนิธิศูนย์ทนายความมุสลิม(MAC)

สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย(AIHR)

ศูนย์ข้อมูลชุมชน(CRC)

เครือข่ายพลเมืองเน็ต(Thai Netizen Network)

ศูนย์พัฒนาเด็กและเครือข่ายชุมชน

โครงการเฝ้าระวังสภาพะไรรัฐ